

ANY III

BARCELONA 30 DE DESEMBRE DE 1905

NÚM. 70

REFLEXIONS

Es lo Catalanisme una manifestació tant variada, presenta un nombre tant considerable d'aspectes, que no es pas cosa fàcil, y nosaltres la considerem impossible, ofegar-lo. Ve un període de règim excepcional y necessàriament s'ha de parar la propaganda per medi del periòdich y no's pot ni tant sols intentar cap reunió que sembli catalanista, perquè las autoritats vanesveradas y darrera del concepte mes inofensiu o del acte mes ignoscent hi veuen desseguida l'espectre del separatisme; mes hem de confessar que may hem cregut que sigan aquelles las úniques fonts de propaganda. Son, si, molt útils y convenients quan revesteixen serietat, per lo que ajudan a mantenir l'entusiasme entre ls adeptes a la causa, per lo que contribueixen a precisar el criteri sobre punts concrets de la doctrina; mes al costat d'elles n'existeixen moltes d'altres y sobretot existeix la propaganda individual que es la menys sorollosa y tal vegada un xich cansonera, pero també la mes sòlida y segura, la que fa adeptes mes convensuts y mes conscients de lo que vol el Catalanisme.

A n'ella, donchs, tots els catalanistas hem de dedicar nostres esforços, no volguent convèncer als nostres amichs en un dia, sino posanhi'l temps per entre mitj y procurant adquirir influencia moral sobre d'ells, que es la manera com ab mes facilitat seguirán els nostres concells y els nostres exemples.

Y aquesta influencia moral s'adquireix ab una conducta en tots els ordres de la vida que no dongui lloch a dubtes y ab una fermesa de conviccions que'ns distingui dels panells de campanar que continuadament están girant cap al cantó d'hont el vent bufa.

No hi fa res que de moment el tinguin a un per exagerat y de que s'esveria de lo que ells en diuen radicalismes; de mica en mica ja s'hi van avesant, y com els fets van donant a un la rahó y l'amich no ha pogut notarli cap inconseqüència, acaba per quedar completament convensut, en tots els extrems.

Y entenguim be que'l radicalisme en las idees y la fermesa de conviccions no's manifesta per paraulas groixudas a n'el llenguatge y per crits sense tó ni só; es pot ésser molt suau en la forma y molt radical en el fons, y nosaltres tenim molta mes confiança en aquestes que no en els que a dir d'ells, tot ho passarian a sanch y a foch, que solen ésser uns baladrers que tot s'ho gastan en xarop de llengua.

Y mes encara que la propaganda del programa catalanista's té de procurar fer despertar o créixer l'afició per las cosas de la terra; fer de manera que tots els nostres actes tinguin un cayent ben català, que'l nostre llenguatge, que hem d'usar en todas las ocasions que po-

guém, estiga tot lo purificat possible dels barbarismes que l'enlleiteixen; y com que el català es tant hermós com puga ésserho qualsevol altra llengua y lo mateix podem dir de las costums catalanas, no moren en nosaltres la major pureza de llenguatge y'l cayent mes català dels actes, sino que s'extenen a nostras coneixensas y van aixís expandintse contribuint a que resurgeixi cada dia mes l'esperit català en nostre poble.

Quan aquest esperit satura l'atmosfera moral de Catalunya, el programa catalanista, que no es mes que una conseqüència necessaria de la existencia d'aquell, ja haurá conseguit virtualment el triomf, que no pot assolir d'altra manera; y com l'expandiment del esperit de la terra en sas diferents manifestacions es impossible privarlo, per aixó a despit de quantas persecucions pugan venir creyém nosaltres que tart o d'hora triomfará el Catalanisme.

Avans com ara

(Acabament)

Los reys aprofitaren en la ciutat com en lo camp las reynias de sos súbdits; afavorían al feble contra'l fort per destruyrlos als dos; primer ajudaren als de la Busca nomenant en 1493 un conceller menestral, emperó era'l quint, lo de menys atribucions; com sempre, al fals abrich de la llibertat, enquibiren al Concell de Cent al estament militar, als nobles, primer amb la condició de que mentres ocupessin tal lloch perdessin temporalment las prerrogativas de la noblesa, mes endevant... ja fou altre cosa, com nos explica lo «llibre vermell» del arxiu municipal (T. IV. fol 108). Quan ja no'ls necessitaren se prová d'expulsar als menestrals com intentá'l Ferrán anomenat lo Catòlich. En 1642 al combatre contra'ls del regnes de ponent lograren los obrers tenir dos càrrecs en lo Concell de la ciutat, deliberació aprobada per Lluís XIII de Fransa en aquell allavors proclamat Comte de Barcelona, y en 1653 per Felip IV de Castella y III de Aragó y Catalunya.

Cansats ja per tants anys de guerras, quedaren bon xich abatuts poble y nobles y's tancaren en sa nació no exteriorisantse, limitantse a guardar lo poch guanyat com a foch venerat; y sempre combatuts per la dinastia austriaca, per la Inquisició y per altres pobles com diu en Sanpere y Miquel; serefeu y rebifá mes endevant, però no fou aixó ombra de lo que había sigut; en la guerra de Successió doná altra volta a conèixer son poder abocant lo verí de son cor recullit durant molts anys y després de llarga guerra assolarla tot Catalunya y trovantse sola Barcelona y voltada de la traició de molts desos fills corcats, va caure honrosament, cayguent los caps del Bach de Roda, Moragas y tants altres valents entre l'alegria innoble de'l cesarisme naixent; en justa paga potser d'haver consentit nostre poble que

cayguessin en la cistella los caps de Padilla, Lanuza, Perés y Odon Colom. Aquell dia la llibertat morí per no resucitar sino amb altra forma un sigle mes tart molt lluny d'aquí y casualment d'allí ahont havian sortit las ordres de devastament y'ls generals que assesi-naren a Catalunya.

Hi ha que recordar també que'l poble català de Fransa, aquell que fou ala capdevantera de la literatura en lo temps de Clemencia Isaura, fou lo que en las epocas del terror en la revolució francesa aixecá bandera de federació y de ben entesa llibertat, tendint a las tradicions de sa terra; coneguts son los moviments dels Girondins, y'l triomf dels jacobins, plaga funesta per la Fransa y origen de sos mals.

Amb lo ja dit n'hi ha prou per comensar a creure que las llibertats catalans valian quelcom per aixecar sobre ellas y d'un modo progressiu la legislació moderna molt millor aquella que la del actual Estat espanyol treta y retallada d'un y altre códich, feta amb reynals ordres al arbitre de qualsevol regenerador, may fonamentada en costums y usos del poble a que's destinan; al mateix temps s'ha vist que'l nostre poble lluytá y's preocupá de son benestar conquistats amb lo cervell y amb la forsa una «Constitució» com pocas n'hi ha, y per fi s'ha deixat veure en tot la ma barroera dels governants aturant lo progrés, fent barallar entre ells als mateixos ciutadans per ésser ell l'arbitre y sortir com defensor del débil, no per ésser menos fort que'l contrari sino porque aquest l'hi feya por que revingut no li demanés quelcom de compte.

Aixís seguint aquells exemples los que regeixen los destins de la nació procuran dintre ella introduirhi divisions, bandos, pagant exprofes homes vils que entre'l partit obrer, republicà o qualsevol altre, combatin no per la opinió que diuen defensar, sino contra'ls que no son de la seva colla per aixís dividir mes y mes a las diferents clases socials; també adulant als obrers si'ls hisendats cridan, per aixís aixecar un espectre devant del que protesta; qui sab si entre'l Catalanisme no ha intentat també posarhi la discòrdia, prometent actes de Pare de la Patria o cosa per l'istil a las personas duptosas o poch escrupulosas per fer una divisió que resolgue'l per ell esfereheidor problema català; pero estém segurs que'l tret aquesta volta haurá fallat, donchs en lloch de abatre un contrari me sembla l'haurá enfortit mes y mes apartantne a modo de garvell la brossa, farda y grans corcats que dins lo Catalanisme hi feyan nosa.

Aixís, donchs, lo que havém de fer es fer estret lligam de ciutadans, menestrals e hisendats, homes de ciencia, y artistas, petits y grans, y aixís treballar tots al hora per l'enlayment del home, per lo millorament social del home y arribar a la germanor universal per l'amor entre tots, tots y cada hu dels sers humans.

J. SOLÉ Y PLA.

Congrés Internacional de la Llengua Catalana

La Llengua Catalana té una història gloriosa: en l'Edat Mitjana fou la llengua dels reis d'Aragó y de la seva ben ordenada cancelleria, y s'estengué triomfalment, ab el vol de la ciència o per l'impuls de les armes, per les tres penínsules mediterrànies. Fou llengua d'Estat a Sicília y a Atenes y en la cort magnífica d'Alfons V a Nàpols.

En ella parlaren, abans que en cap altra, els primers parlaments polítics d'Europa. En ella s'escrigueren les primeres lletres marítimes dels pobles mitjvals, y ella fou la primera llengua vulgar que serví pera les especulacions filosòfiques. Es, donchs, llengua d'alta y antiga prosapia.

Parlada encara avuy per quatre milions de homes, veu catalana, ab més o menys diferencies dialectals, és la que's parla en les provincies de Barcelona, Tarragona, Girona, Lleida, Valencia, Alacant y Castelló de la Plana, a les Balears, al departament francès dels Pirineus Orientals y a la petita regió d'Alguer, a l'illa de Sardenya.

Hi há, donchs, espanyols, francesos y italians que la parlen. Desde'ls cims aguts de les nostres montanyes fins a les capitals modernes, populosos y agitats com Barcelona, en les illes d'endins la mar y en la llarga ribera de les nostres costes, homes de mar y de terra han continuat estimantse aquesta llengua catalana, ádhuc en els temps de la seva més gran decadencia literaria.

En aquell període d'esmortuiment que durá més de tres centúries, la llengua catalana va desaparèixer gairebé de la vida pública en sa forma escrita. Els pobles que la parlaven vegeren llur consciència torbada per aquells que en feyen un pecat de parlar la llengua propia; valencians y mallorquins comensaren a dubtar de la santa unitat de la paraula nostra, y altres, més extraviats encara, cercaren en una fantàstica llengua llemosina la genealogia arbitraria del nostre idioma.

El renaixement del núcleu català, que comensá essent econòmic, ha arribat a ésser integral, extenentse a totes les manifestacions artístiques, literaries, socials y científiques. Escriptors maravellosament dotats del geni y de l'instint de la rassa han sublimat la llengua del poble y l'han aixecada a les altes esferes de la literatura y del pensament. En poch més de mitg segle, y malgrat tots els obstacles oposats pels elements oficials, la llengua literaria ha resorgit ab vida esplendorosa, caminant ab éxit, a figurar entre les més cultivades de les seves germanes neo-latines.

Cal, donchs, ara que la llengua catalana ha recobrat la seva dignitat literaria, que'ns afanyem a estudiarla tècnicament en la seva íntima estructura. Es aquesta una necessitat espiritual nostra y un deute que tenim ab la cultura universal.

Ab la vivor de les disputes y ab la excitació de les controvèrsies, nosaltres (encara que no hem deixat de tenir tècnics y gramàtics molt respectables) hem perdut en gran part aquella tradició de mètode y disciplina científica que son avuy tant necessaris pera'l bon profit dels estudis, y es pera restaurarlos que ens dirigim a tots els homes de bona voluntat, tant d'aquí com dels demés països, pera que vinguin a aportarnos el tresor de les llurs experiencies científiques.

Es a vosaltres, els estudiosos dels demés pobles peninsulars no catalans, a qui'ns dirigim primerament demanantvos que vingueu a col·laborar ab nosaltres, catalans, en l'estudi d'aquesta llengua germana de les vostres. Y, després de vosaltres, y tant com a vosaltres, es als cienciansats de tot el món a qui convidem, pera que vinguin a la terra den Milà y den Bastero a retornarnos el caudal científic que aquells homes il·lustres els entregaren.

Congregats a Barcelona, els estudiosos de la llengua catalana aprendran de sentir la viva en la boca del poble y coneixeran de passada la moderna literatura catalana, tan abundant y rica de sentit, y aquí podran concertarse també pera treballs col·lectius que siguin d'interés general pera'ls estudis filològics. Obres importants dels nostres clàssics antics jeuen ignorades en les biblioteques y arxius de la península y de l'extranger; manuscrits sovint mal catalogats com a provençals, o ab el nom genèric d'espanyols, contenen textos inestimables de l'antiga literatura catalana.

Es d'un interés general, pera'ls romanistes, el coneixement precís de la nostra llengua, tan moderna y tan antiga a la vegada, y es per aixó que no dubtem que han d'aprofitar aquesta ocasió que se'ls ofereix d'un Congrés, pera venir a ferne íntima y personal coneixensa a casa nostra.

Els podran aportarnos els datos nous de llurs estudis en forma d'una comunicació, o el simple exemple de llur paraula metòdica y disciplinada. La bona llevor granará, y tenim fé en que aquest Congrés ha de contribuir en molt a la restauració dels estudis filològics a Catalunya. En cambi nosaltres, apenes sortits d'un llarg període de dures proves, els mostrarem dignament lo que pot l'amor d'un poble que ha estimat la seva llengua, fentne una religió y un culte.

El Congrés s'ocupará, donchs, del desenrotllament dels estudis filològics a Catalunya. Tractará, ademés, de les qüestions històriques y literaries que ab la llengua estiguin relacionades, y pensarà en proveir a la defensa y extensió d'aquesta nostra estimada llengua catalana. Se dividirá, en conseqüència, en quatre seccions: Filològica, Històrica, Literaria y de Propaganda.

Els iniciadors del Congrés esperen que'ls romanistes en general, y sobre tot aquells qui tantes proves han donat ja d'amor a la nostra llengua, no deixaran d'acudirhi; als estudiosos hispànics y estrangers els ofereixen la tradicional llealtat de la terra catalana; en ells confien, y en ells esperen, car la sort d'una de les més antigues y glorioses llengües romàniques els ha forçosament d'ésser cara.

Y als catalans tots, en general, els demanen la ajuda llur sense distinció de classes ni categories. Criden als cienciansats pera que estudiïn, als allunyats pera que s'acostin, y als presents pera que'ls assisteixin; y que així, tots aplegats, fassin un nou esforç pera la llengua y pera la Patria.—Barcelona, desembre 1905.—La Comissió tècnica: ANTONI M.ª ALCOVER, A. RUBIÓ Y LUCH, J. MASSÓ TORRENTS, J. PUJAN, J. CASES-CARBÓ.

ENGRUNAS

A n'el Congrés en Soriano ha denunciat una defraudació d'importancia al tresor d'Espanya. A conseqüència de la guerra de Cuba, els interessos de las obligacions d'aquella illa que estaven en poder d'espanyols sufriren una gran reducció, pero no els de las que estaven en nom dels estrangers, per lo que, segons sembla, varis tenedors de quantitats importants de dit paper s'apressaren a realitzar operacions de crèdit mes o menys legals o forçades, per fer figurar a estrangers, com a posseïdors de las obligacions aquelles.

Seria molt convenient que's digués ben de cert qui son tots els que realisaren el bonic negoci que hem esmentat y allavors seria molt curiós comprovar si els tals son d'aquells que el seu gran amor a Espanya els hi fa veure l'ombra fatídica del separatisme en la manifestació catalana mes senzilla.

CATALUNYA se'n va per portas. Es innegable. Aixó del catalanisme matará el comerç y l'industria de Catalunya y principalment de Barcelona. Els de per allà dalt s'han enfadat y han adoptat la ferma resolució de no estendre cap nota de demanda dirigida a las casas productoras de la primera ciutat d'Espanya.

D'aquí endavant, per matar a Barcelona y d'aquesta manera fer abaixar las agallas dels catalans, tot s'ho farán venir de l'extranger. Y es compréu, al cap y a la fi, tractantse de la qüestió econòmica, els estrangers los hi ofereixen moltes mes ventatjas que nosaltres. Com que'ls catalans som tant egoistas, no volem pláner a ningú, y a nostres compradors los obliguem a pagar al curt temps de noranta o cent vint dies, mentres que'ls altres, portats de son natural altruisme'ls hi diuen: Si no podeu pagar per anticipat, no cal que vos hi amohineu, ja vos ho deixarem fer al comptat y d'aquesta manera podreu treballar ab més desahogo.

Si senyors, ho havém de confessar ab tota claretat: els catalans som uns tancanyos y els de per allà dalt farán molt bé de deixarnos isolats; lo que ja van fent, com ho demostra el següent paragraf que copiém d'una carta, autèntica, rebuda d'una important casa d'Andalusia «El comercio en general de toda Andalucía, solícita, por mediación del sindicato, del comercio de Bar-

celona, den esperas (referintse al pago) pues en otra forma les sería imposible cumplimentar sus obligaciones».

¿Ho veuen ara com Catalunya s'en vá per portas? ¿Ho veuen com cada dia va resultant mes cert alló del boycottage? ¿Ho veuen ara com.... Ja, ja, ja.... ¡Ay Señor y quanta ignorancia corre pel món!

La precedent engruna, no vol dir que del arbre caygut tothom n'hagi de fer estellas. No'ns en burlem, no, de la pobresa d'Andalusia, no hi disfrutem, no, ab sa vergonya, molt al contrari; nos en playem y l'afavorim ab tot lo que possible'ns és.

Lo que'ns fa fàstich, lo que'ns fa fer una franca rialla de menys preu, es que encara'ns vulguin amensar, dientnos que'l dia qu'ells vulguin, Catalunya es morta y que sense ells no podriam viure, quant los fets nos venen a demostrar lo totalment contrari.

Las darreras eleccions pera la junta de la Económica haurán pogut convèncer al grupo de El Poble Catalá y a quants es manifestan partidaris de la unió entre tots els que's anomenan catalanistas, que aquesta no es pas possible.

Freschs encara els fets d'aquests darrers temps las circunstancias no podían ésser mes favorables pera conseguir la germanor desitjada y ab tot, després de presentada una candidatura per els d'El Poble Catalá, els elements de la Lliga Regionalista s'apressaren a presentarne una altre que en las eleccions renyidissimas que tingueren lloch el 17 d'aquest mes, guanyá per 167 vots contra 103 que la primera obtingué.

Aquest procedir de la Lliga Regionalista no es nou, sino que es el que ha usat sempre; el mateix que empleava quan els avuy dissidents en formavan part e influhien en mes o en menys en ella; sols que allavors no se n'adonavan del sistema usat, perque tot els hi surtia a mida dels seus propòsits.

¡Oh la unió entre tots els autonomistas! ¡La germanor entre tots ells! Son idees aquestas molt bonicas de predicar pero es impossible realisarlas. A part de moltes altres rahons, perque la unió sols la desitjarán de veras aquells grupos que no tingan prou foras per anar sols, perque la existencia d'un grupo suposa o be diferencia de idees o procediments, o be ressentiments personals; en el primer cas es natural que el grupo vulgafer triomfar son pensament y no transigeixi ab altres si es veu ab cor de guanyar sol, en el segon cas, no hi ha que dir si pot ser gayre sincera la unió que s'estableixi.

Y suposant que cap grupo es vejes ab ánim de portar sol la direcció y s'ajuntessin per formar ab tots ells un núcleu d'acció, aviat s'hi veuria predominar, per la forsa de las circunstancias, pel major temperament polític o per els menos escrúpolos en els procediments empleats, a uns quants sobre dels demés; els directores dels antics grupos que's trobessin naturalment preterits protestarian, y esclataria ben aviat la dissidencia ab tot el seguit d'odis que crea.

La gent parla de la unió com de la cosa del món mes senzilla y al veure que un n'es contrari el tenen per repatani y despitat, sense pensar que no vol dir el que una cosa siga hermosa y simpática el de que sia possible.

L'emperador d'Alemanya es tot un emperador y a n'els polonesos es coneix que se'ls estima com a fills y que vol a tota costa que sian ben alemanys. Veigis sino la següent noticia que acabém de lleigir en un diari:

EN LA POLONIA ALEMANYA

Els Polonesos, a Posen, acaban de rebre una ferida al seu esperit nacional; el Kaiser ha fet canviar els noms de trenta vuyt districtes polonesos, que, desde are endavant portarán noms alemanys.

¡Molt be per la gran heroicitat de l'emperador d'Alemanya!

Espanya en temps de Felip IV

De la obra *Felipe IV y Sor Maria de Agreda* de En Joaquín Sánchez de Toca en traduhim la següent pintura de l'estat d'Espanya en temps de Felip IV:

«Aixís es que la espantosa y proverbial penuria de nostra Hisenda, enfonzada en els abismes de la bancarrota desde el temps de Felip II, y que únicament ab

una pau continuada hauria pogut referse, va anar agra-
vant-se d'una manera increïble, consumint radicalment
totes las foras contributivas de Castella, sobre qui pe-
savan las majors càrregas. Pera fer cara a tals apre-
mis, no dúpt el Comte-Duch en recórrer a midas en-
cara mes extremadas que las usadas per el mateix Fe-
lip II. Pero tot fou en va, servint no mes per anorrear
l'ombra d'autoritat que encara guardavan las Corts de
Castella y acabar de deballestar els nostres organ-
ismes administratius, que no funcionaven ja en todas las
branques sino com màquina descomposta, ab els movi-
ments desordenats y convulsius que els desconcerts y
estretors de la miseria imposaven als governants. Els
donatius de la noblesa y el clero, la alteració constant
de la moneda; la violencia exercida sobre'ls procura-
dors pera arrencarlos el servey de millons, las confisca-
cions del patrimoni de particulars portat en els galions
d'Índias, els empréstits d'escandalosa usura, es con-
vertiren en els únics procediments econòmics pera
proporcionar-se alguns recursos que permetessin anar
saldant al día, els conflictes de tanta estretors y que no
sempre bastaven pera impedir que el rey es trovés tot
sovint sense un xavo pera els gastos de la seva taula y
tingués d'emantellar als seus lacayos pera pagar las
atencions de palau. Corresponia aixó a la miseria que
s'havia extés per nostres regnes y ab quinas escenas
ensopeguem a cada moment en els conflictes de govern,
lo mateix que en els apuros de l'hidalgo y en las fams
de las classes populars. Aqueixa es una de las notas mes
comuns de nostra existencia nacional y la que reflexa
mes al viu la nostra literatura en aquell temps. Potser
no s'haigí marcat may ab caracters tant vius y ab tant
gráfics realismes com en nostra novela, el cuadro d'una
nació dominada per la miseria y la fam en mitj dels
explotadors del domini del mon y de la altivesa y super-
bia dels seus fills. Per tot arreu apareixen saquejos de
camp y ciutats per els agents del fisch; batxillers morts
de gana, guerrers demanant caritat en despoblats ab
l'amor de Deu en els llabis, pero apuntant l'arcabús, y
cómichs y menestrels estovant en las ayguas cristalli-
nas d'una font un trosset de pa de quinze días, recurs
únich ab que contan pera ferse passar la fam que por-
tan ab tres setmanas endarreridas. Els descendents
del Cid viuen pels erms de Castella, com D. Quijote en
els despoblats de la Manxa; agitats per somnis de em-
presas caballerescas y cuberts de pellingots y armadu-
ras extravagants, trovant difícil aculliment en dolentis-
sims hostals y disputant als taginers el bacallá podrit
y el moltó que tufeja com el mes suculent dels men-
jars.» (1)

Y ara podém veure que es lo que mentres tant feya
la noblesa:

«Els nobles tingueren com a principal vanagloria la
de mostrar en sos palaus els mes rars y rics géneros
d'Índias, las telas y brodats de Milà y de Florencia, las
magníficas puntas y tapissos de Flandes, els artístichs
mobles italians y pinturas buscadas per la sola fama
dels seus autors, e incompatibles en el seu major nom-
bre ab la honestitat del cristià. Molt aviat, de la casa
del prohò passà la voluptuositat a todas las classes.
El teatre y las festas s'implantaren, ab alegría del po-
ble, com institucions de l'Estat. Y ab la continuïtat
d'aquests espectacles afalagadors dels sentits per las
sevas magnificencias orientals, que semblavan las des-
pullas de las nacions passejadas com trofeus del triomf
per els dominadors del mon, el plaer es convertí en la
primera necessitat y principal incentiu de nostre poble.
Desligadas las passions per els goigs sensuels del cos,
del luxu, de las arts, de las lletras y del poder esmor-
tuhiren quan no destruïren els demes frens y pudors de
la naturalesa humana. No's perdé la fe, empró aquells
pecats de luxuria que son per naturalesa els mes des-
tructors de la familia, foren mirats com culpas molt
venials y simpátichs encaterinaments. El temple y las
professions foren lloch de cita tant predilecte per els
amants, com els teatres, ahont damas que noho eran y
altres que ni ho semblavan, grans, mosqueters y pillets,
donavan espectacles mes de gust que de decencia. Ab
las penas canòniques mes severas, es tingué de prohibir
que'ls homes donguessin aygua beneyta a las donas en
las esglesias. La moral revestí desusada laxitut en sos
preceptes. El viure públicament amistansat, era símbol
de riquesa y de bon to. La cortesana rivalisà ab la da-
ma y fins representà mes brillant paper. Els fills y nets
dels que per galantejar usaven els modos ab que el sol-
dat borratxo tracta a la seva concubina, obsequiaren a

las sevas meretrices ab la esplendidesa de galas, rebus-
cadas hipérboles y delicats floreijos que l'enamorat
de la Cort dedica a la princesa. En aquest lasciu cult
de galanteijos, cap diferencia feyan els enamorats en-
tre la dama de palau y la impúdica dona de mon, entre
la cómicallenciosa y la monja recatada. Ni hi havia sa-
crifici o bojeria que no empengués l'amant per demos-
trar un amor que mes tenia de vanagloria mundana
que de passió verdadera. Assalts de casas y convents,
desafios, barallas, assassinsats, venjansas horribles, falta
de respecte a la justicia, embolichs y supersticions ri-
dículas, eran els accidents diaris ab que aquestas intri-
gas amorosas alimentavan las murmuracions de la socie-
tat. L'enamorat d'una dama de palau figura tant gran
exaltació en els seus sentiments, que regala la millor
joia del seu mobiliari al sangrador que li proporciona
un mocador tacat ab una gota de sanch de la seva es-
timada; y en todas las ceremonias de la cort apareix com
estátich, lívida y desencaxada la cara, fixa y devora-
dora la mirada y tant concentrat en sa passió, que ni's
dona compte de lo que'l rodeja, ni de si'l rey y la reyna
están presents.

Fa pública professió d'embadalit y com tal, té las
sevas franquicias y gosa de dispensas en las reglas de
la etiqueta de palau. El marqués de Elíche donaria tota
la seva fortuna y es consideraria l'home mes felis de la
terra si trobés una querida semblant a la seva esposa,
que te fama d'ésser lamés hermosa de la vila y cort. El
duch d'Alba entra en horrible desesperació perque l'hi
ha fugit la querida. Emissaris seus la buscan per tot Es-
panya; mana dir missas y multiplica devocions perque
la trobin y fa per últim, la prometensa de permanéixer
ajegut al llit sobre el costat dret fins y a tant que se la
trobi. Per el fidel compliment d'aquesta prometensa,
segons refereix Saint-Simón, no intervé en cap dels
assumptos de la monarquia en els dias crítics de la
mort de Carles II.» (1).

BIBLIOGRAFIA

EL MORENET, drama en tres actes, original d'en
Felip Cortiella. El Morenet, es un d'aquells dramas ab
acabament forsat que si no son portats a cap per una
ma mestre, resultan sempre desequilibrats.

Si en Cortiella no hagués volgut fer morir, tant si
venia a tom com no, a n'el seu protagonista, el conjunt
del drama hauria sigut molt més arrodonit y menys
acabat.

Molt s'ha parlat respecte el llenguatge que en Cor-
tiella posa en boca de sos personatges. Jo sols diré que
l'assumptu passa entre pinxos y concurrents a un café
concert y qu'aquesta gent, no acostuman a ser may
models d'urbanitat.

Lo que fa mal a l'obra, no es pas el llenguatge, sinó,
com ja he dit avants, el tenir un acabament forsat. Es
una verdadera llastima qu'en Cortiella no fes acabar
el drama a n'el segón acte, cambiant la mort ó morts
que hi han al tercer, per un crit de redempció en el se-
gón.

El primer acte no te res de particular, es sencilla-
ment, un acte de preparació.

Els personatges sent tots ells molt ben perfilats, sor-
tint per sobre de tots els del Morenet y la Gitaneta.
Tant l'un com l'altre, representan un estudi verament
admirador.

El diàlech, es per demés sobri y l'autoritat está co-
locada al lloch que l'hi correspón.

L'ESTRANY, noveleta original d'en R. Surinyach
Senties. Volum IV de la biblioteca Foch Nou.

Aquesta vegada, en Surinyach Senties, tampoch
m'ha convensut. No sé si estich de desgracia en escu-
llirli els treballs o bé si tots son de la mateixa cate-
goria, pró may he pogut trobar en sos escrits, una sola
idea nova, un problema resolt o una qüestió poch gas-
tada.

Sempre l'he vist ab el mateix seguit de rutinari-
mes y en el fons de sos treballs, ab tot y posarhi molt
bona voluntat, no hi he pogut ovirar may el més insigni-
ficant estudi. Ja he dit, pot ser hi estich de desgracia.

En l'Estrany, ha tingut ben pochi intants felissos,
fora d'alguna escena secundaria, no hi ha rés en la no-

vela digne de ser remarcable y encare, ja dich, lo
únich que hi ha es alguna escena secundaria.

Els personatges, parlan y obran forsadament, ab en-
farfech y ben poca naturalitat. Em fam l'efecte d'
aquells ninotets que per ferlos ballar, s'els hi ha d'esti-
rar el cordillet que'ls hi penja darrera l'esquena.

El contrast qu'ens vol presentar de la mort y la vi-
da, está mancat de forsa, nos descriu massa les coses
inútils y las que verdaderament hauria de fer resaltar,
las deixa de banda.

Si en certs passatges fos mes explicit y en altres
mes curt, l'agredols que'ns deixa al acabá la novela,
fora molt mes punyent y el que'l llegiria pendria inter-
rés envers la pobre criatura qu'are ab prou feinas co-
neix. Avants de ferla pendrer l'havia de fer estimar y
d'aquesta manera fer sentir ab mes intensitat la compas-
sió per aquell ser tot just vingut a la vida y que no se
sab ahont anirà a parar, pró que s'endevina que será a
la fossa.

Lo que més admiració m'ha causat de l'Estrany, es
qu'en Surinyach Senties no s'haigí fresat ab el frag-
ment d'en Narcís Oller que esculleix per lema, aixó es:
que, «la poesia es síntesis; la novela análisis. La pri-
mera's fa a ulls clucs perque naix del cor y de la fan-
tasia. Pera fer la novela cal tindrels molt oberts y cla-
varlos fins al fons de tot lo qu'ens rodeja».

Ficsisi company Surinyach ab aquestas paraulas,
estudihilas y ab el temps potser podrem comptar els
catalans ab un bon novelista.

En l'articlel *Renyinas d'Angels*, ha estat un bon
xich més acertat que a n'el *Estrany* y sense ser una
cosa perfeta, es ben acceptable. L'espotanietat ab que
fa obrar a sos petits personatges, corpen y encisa per
sa naturalitat idealisad.

El que titula *Titellats a la platja*, literariament, es
inferior a las *Renyinas d'Angels*, pró supera a l'es-
trany. Encare que per las dimensions sembla impossi-
ble, si a mi hem donguessin a triar entre els tres tre-
valls, esculliria sempre las *renyinas d'angels*. Es mes
viscut, mes real y si no més nou que'ls altres dos, mes
ben tractat. Si repassém els episodis culminants, no ja
de nostra infantesa, sino de nostra vida; ¡quantas ve-
gadas, no, trovarém que'ns ha succehit lo qu'als infan-
tons del articlel!

Si sapigués que l'ha de seguir, de bona gana l'hi
daria un concell, pró un concell purament d'amich, ja
may volent indicar superioritat, primerament per ma
insignificancia a n'el camp de las lletras y segonament
per l'amor propi que penso que tots tenim. Y aquet con-
cell, fora de que per are, avants d'empndres cap mes
novela, es dediqué un quant temps a género fácil, com
articlets literaris, estudis de tipos y sobre tot de natu-
ralesas qu'es de lo que sembla estar mes faltat. D'aques-
ta manera imitaria a n'aquells músichs y actors qu'a-
vants d'empndres cap obra, dedican el temps precios,
que perderian si las escometessin, als exercicis de fer
escalas o vocalisar. Si tots los que's dedican a l'art,
adoptessin aquet sistema, quant s y quants que's quedan
embarrancats a mitj camí, arriarían a assolir el grau
máxim de la perfecció.

J. SANXO Y FARRERONS.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona

CONVOCATORIA PER ELS DEL ANY 1906

Als poetes y prosadors de Catalunya y de tots els terri-
toris ahont la nostra llengua es parlada o coneguda, els
VII Mantenedors del Consistori dels Jochs Florals de Bar-
celona, en l'any XLVIII de llur restauració, SALUT.

Per cumplir la honrosa comanda que'l honorable Cos de
Adjunts nos feu el dia 1.er de Novembre d'aquest any, vos
convidam a pendre part en els Jochs Florals de 1906, que,
segons els Estatuts y bones costums establertas, se regirán
per el següent

CARTELL:

El primer diumenge de Maig, que s'escau el día 6, se ce-
lebrará la poética festa, en la qual serán adjudicats als au-
tors de les mellors poesies que hi obten, els PREMIS ORDINA-
RIS, (qué ofereix cada any l'EXCMO. AJUNTAMENT DE BARCE-
LONA, protector y ja de temps aymador de la Gaya Ciencia), o sian: la *Englantina*, la *Viola* y la *Flor Natural*, que co-
rresponen als mots que forman el lema de ia Institució.

La ENGLANTINA D'OR se donará al autor de la mellor poe-
sia de carácter patriótic o sobre fets històrichs, usatges y
costums de la Nació Catalana, essent preferida en igualtat
de mérit la escrita en forma de romanç.

De la VIOLETA D'OR Y ARGENT se'n farà entrega al autor de la mellor poesia religiosa o moral.

La FLOR NATURAL, premi anomenat d'honor y cortesia, s'adjudicarà a la mellor composició en vers sobre tema que's dexta al bon gust y franch arbitre del autor. Segons la bella costum d'antich establerta, el qui obtinga aquest premi deurà ferne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada *Reyna de la Festa*, entregará'ls premis als qui guanyadors ne sian.

PREMI DEL CONSISTORI:

UNA COPA ARTÍSTICA que ofereix el Consistori a la mellor composició en prosa sobre tema y género literari que's dexta al bon gust del autor.

Atorgats els premis anteriors, el Consistori disposa, pera adjudicarlos a les composicions que'n crega mereixedores, dels següents.

PREMIS EXTRAORDINARIS:

UU OBJECTE D'ART, que ofereix l'Emm. y Rvdm. Sr. Cardenal Casanyas, Bisbe de la Diócesis.

UN RELLEU ARTÍSTICH, ofrena del Emm. y Rvdm. senyor Cardenal Fray Joseph de Calasanz Vives.

EL SAGELL DE LA UNIÓ CATALANISTA INCRUSTAT EN OR SOBRE PLANXA D'ACER, ofrena de la Junta Permanent de la «Unió Catalanista».

UN OBJECTE D'ART, ofert per la «Lliga Regionalista» de Sabadell.

UN OBJECTE D'ART Y'L TÍTOL DE SOCI DE MÉRIT DE LA ASSOCIACIÓ DE LECTURA CATALANA.

UNA MONEDA, D'OR ofrena del «Centre Catalanista de Santiago de Cuba».

D'acort ab els Estatuts dels *Jochs Florals*, podrán concedir-se además els accésits y mencions honorífiques que'l Consistori juidique ben merescuts.

Totes les composicions deurán ésser rigurosament inédites y escrites en antich o modern catalá, d'aquest Principat, de Mallorca, de Valencia, del Rosselló o de la Sardenya.

Tots els treballs, ab lletra clara e inteligible, se remetarán al Consistori, carrer dels Templaris, núm. 3, avans del mitjà del dia 15 de Mars vinent, junt cada hu ab un plech clos que continga'l nom del autor y duga demunt escrit el títol y lema de la composició.

Els premis o accésits que no sian retirats avans de la renovació del Consistori s'entendrà que son renunciats per sos guanyadors.

Els plechs que contengan els noms dels autors no premiats se cremarán, com de costum, acabada la repartició dels premis.

El Consistori's reserva per un any la exclusiva propietat de les obres premiades, entenent-se que la publicació total o parcial d'alguna composició premiada, avans de la celebració de la festa, implica la renúncia al premi y als honors que del mateix s'esdevingán.

Que'l Senyor vos donga inspiració pera cantar ab esperit verament catalá, la PATRIA, la FÉ y l'AMOR, y a nosaltres discreció en judicar y acort en premiar als més dignes.

Fou escrit el present Cartell en la ciutat de Barcelona als 15 dias del mes de Novembre de 1905, per els VII Mantenedors.—MIQUEL COSTA y LLOBERA, *President*.—FERRÁN AGULLÓ.—LLUIS B. NADAL.—JOAQUIM MIRET y SANS.—JOSEPH PONS y PAGÉS.—GERONI ZANNÉ.—POMPEU CREU-HET, *Secretari*.

NOVAS

Nostre estimat amich en Ramon Sal, que poch temps feya havia quedat orfe de pare, ara acaba de sufrir una altra pèrdua dolorosa, la de la seva virtuosa mare na Carme Aymá, (A. C. S.). Ab aquet motiu, rebí nostre amich y sa familia'l testimoni de nostre mes sincer condol.

L'obra filològica.—Nostres lectors haurán vist en altre lloch d'aquet nombre la crida que fa la Comissió tècnica pel Congrés de la Llengua Catalana. Ara sols cal afegir los següents avisos que han de servir de base per la seva organització y pel interés dels qui hi prenguin part:

1) El Congrés se posa sota l'alta protecció de l'Ajuntament y de la Diputació de Barcelona.

2) El Congrés tindrà lloch en els últims dies d'abril, pera que'ls congressistes puguin assistir també a la festa dels Jochs Florals y la Festa de la Música Catalana.

3) El títol de congressista costará 5 pessetes, essent nomenats, además, congressistes honoraris aquells que paguin una quota superior a 50 pessetes.

4) El títol de congressista donará dret a assistir a tots els actes que's celebrin per iniciativa del Congrés. Les companyies del Nort de M. Z. A. y Central d'Aragó, han ofert també una rebaixa considerable pera'ls congressistes.

5) Als congressistes estrangers se'ls obsequiará ab una visita a Poblet y a Ripoll, y si es possible també, ab una excursió a Mallorca. Entre aquells que han promés concórrer y han senyalat ja importants temes pera sostenir en el Congrés, figuren els professors Schádel, de Halle; Counson, de Bélgica; Saroihandi, Cuervo y Foulché-Delbosc, de París; Beer, de Viena; Farinelli, d'Insbruck; y Parodi, de Florencia.

6) Ab motiu del Congrés se procurará fer a Barcelona una Exposició d'Impresos rars y obres manuscrites en llengua catalana.

7) Les comunicacions presentades al Congrés se publicarán en un volum que's repartirà entre'ls congressistes. La Comissió tècnica se reserva'l dret de no publicar *in extenso* sinó aquelles comunicacions que judiqui necessaries. De totes elles, perxó, se donará compte y extracte en el volum del Congrés.

8) Les comunicacions han de dirigir-se al iniciador del Congrés, mossén Antoni M. Alcover, vicari general del bisbat de Mallorca. Les adhesions pera rebre'l títol de congressista han d'enviarse, abans del primer d'abril, al secretari de la Comissió organitzadora, en Jaume Algarra y Postius, carrer de Junqueres, 16, segón, Barcelona.

Per que's veji que l'organització del Congrés va vent en popa, sabem que continén essent molts los sabis y literats que s'ofereixen ab entusiasme a prestar-hi llur valios concurs. Entre ells cal esmentar, a mes dels que ja se sabia, en Ramon Picó y Campamar, el catedràtic de la Universitat de Saragossa Dr. Marián Baselga, n'Antón Sans y Rossell, del Penadés, en Victor Oliva, de Vilanova y Geltru, el Dr. Gabriel Nogués, de Barcelona, y Fra Lluís Fullana, d'Ontinyent. Y'ls qui encara duptin del bon éxit dels organitzadors de tant patriòtica empresa, sapien que la Diputació de Barcelona ha acordat subvencionarla ab 3.000 pessetes y l'Ajuntament de la propia ciutat en 12.000. Aixó per ara.

Academia de Bones Lletres.—Ab la tercera lectura del treball sobre numismática catalana, doná fi'l senyor Botet y Sisó a la serie de conferencies sobre tant útil font d'investigació històrica, que no foren pas una recopilació de datos adquirits per altres, sino fruyt d'un estudi completament personal. Fou la darrera conferencia dedicada a l'encunyació iber-romana, que, segons digué, comensá al any 217 abans de J. C. y no acabá, com pensa Zobel, al any 133, sino que durá fins després de la guerra de Sertori en algunes poblacions y tant sols moneda de coure, continuant mes tart la de plata, explicant finalment com després, acabada l'encunyació iber-romana en els darrers anys de la República, s'encunyá moneda local llatina sols a Empuries e Illegavonia.

Literatura clàssica.—Acabem de rebre lo quadern nové de la Crónica del Rey Jaume I que edita en ortografia moderna la casa Ferrer-Vidal, quadern que está dedicat a la conquesta del regne de Valencia. A propòsit d'aquesta publicació, ens felicitém de veure que la nostra opinió que oportunament manifestárem, contraria al sistema de retocar los textos de les obres clàssiques, hagi coincidit ab l'autorizada opinió del il·lustre filòlech mallorquí Mossen Alcover, segons veyém en el darrer nombre del *Bolletí del Diccionari*.

El senyor n'Angel Aguiló ha publicat en elegant volum el «Repertori d'index de la Crónica de Jaume I», refundint además les portades dels quatre principals textos de l'esmetada «Crónica». Aquet llibre, que forma part de la Biblioteca Catalana, está dividit en dues parts principals: l'una que comprén l'index dels noms propis, y l'altra'l dels noms geogràfics.

Está a punt de publicarse'l tom IV de les obres del gran escriptor mallorquí Ramon Llull, que conté *La Doctrina pueril* y altres tractats. Aquesta edició, que es a càrrech

den Mateu Obrador y Bennàsser, se diu que será excelent per tots conceptes.

Centre Excursionista de Catalunya.—A mes de les converses d'arqueologia aplicada al excursionisme a càrrech del senyor Casades y Gramatxes y les lliçons de geologia explicades per Mossen Font, el senyor Claudi Martínez Marqués ressenyá, en dues conferencies, una excursió realisada pels encontorns de Gavarnie, y en Joan Maragall llegí una corprenedora biografia de Mossen Jacinto Verdader, que entusiasma vivament al auditori. La secció folklòrica continuá la serie de cançons populars recullides pel mestre Bosch en les Guilleríes, que foren les següents: *La Mare-de-Deu de Bellmunt*, *Los mistayrés*, *Serrallonga*, upa variant de *La Dama d'Aragó*, a propòsit de la qual n'Aureli Capmany s'extengué en consideracions per demostrar que es una cansó ben indígena de Catalunya, refutant les afirmacions dels que volen ferla passar per filla de Castella; seguí una altra de cavalleresca, *Lo fill del rey*, *La mala Nova*, y unes variants de les *Montanyes de Canigó* y *Fadrins de Sant Boy*, finalisat ab la cansó del *Moli*, cantada ab acompanyament de diállech y cops al plat, tal com s'acostuma fer en les masies d'aquella terra.

Teatre líric basch.—Están molt avansats els treballs per la constitució, a San Sebastián, d'una societat formada per distingits elements, dedicada al foment del teatre líric basch, editant y representant les óperes genuïnament bascongadas.

Per l'ensenyansa catalana.—Nostre amich y col·laborador, lo distingit pedagog y co-director de la Escola Catalana del carrer de Moncada en Joaquim Paloma y Jorba ha obtingut dos dels principals premis que enguany ha concedit la Societat Barcelonina d'Amichs de l'Instrucció, per dos notables treballs de Pedagogia, escrits en catalá.

Ab aqueix triomf la Ensenyansa Catalana está, donchs, d'enhonorabona.

Art Catalá.—En el Círcul Artístich de Sant Lluch están exposats aquets dies uns notables treballs de dibuix y pintura deguts a alguns artistes de Barcelona (Ros y Guell, Llimona, Utrillo, Baxarias, etc.). Pot visitar-se l'exposició de 6 a 9 de cada vespre fins al dia 10 de janer.

També al Saló Parés s'han exposat bustos y figures de bronzo, tapissos, gerros y altres objectes artístichs.

Nova Revista.—Acaba de sortir a n'aquesta ciutat una revista quincenal ab el nom d'*Arx Jove*. No cal dir si li desitjem una llarga vida.

Cansoner popular.—Acaba de sortir la fulla LI que conté la cansó pastoril *Lo Rabadà*, ab la lletra, la tonada, un dibuix de J. Altimira, y notes folk-lòriques sobre l'origen dels pessebres de Nadal.

Se ven en aquesta Administració al preu de deu cèntims.

BLOCHS CATALANS

PER L'ANY 1906

De venda en aquesta Administració
Preu una pesseta

Petita correspondencia

J. S., Barcelona.—Rebut 2 pessetes. Queda anotat suscriptor.

G. P., R. G., J. C., Barcelona.—Queden anotats protectors.

P. C., N. A., R. M., Barcelona.—Queden anotats suscriptors.

A. T., Tarrasa.—Queda anotat suscriptor.

J. V. y E., Sant Andreu de Palomar.—Queda anotat suscriptor. Li se enviat els dos llibres que demanava. Li es criurá particularment.

L'ADMINISTRADOR

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona

Preus de suscripció:

Catalunya.	2 pessetes l'any
Pobles agregats a Barceona (per rahó de major franqueig)	3 » »
Extranger.	3 » »

Los propagadors de LA DEVANtera fomenten la circulació del periódich prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre'ls amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars,	pessetes 3'50	per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya.
Mitja acció	» 50 »	» 1'80	
Un quart d'acció	» 25 »	» 1 »	
Un vuyt d'acció	» 12 »	» 0'50	
Un dotzau d'acció	» 8 »	» 0'35	

Als suscriptors y protectors antichs, se'ls hi respecten els preus que han vingut pagant fins ara.

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fácil cobrança.

Es lliure la reproducció dels treballs, pero's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedencia.